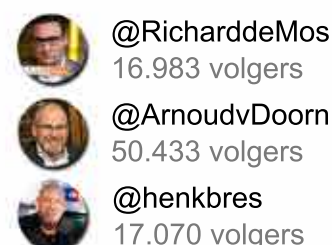

Hoe de lijntjes lopen in het

Meer dan ooit speelde de verkiezingscampagne zich af op sociale media. Wie domineren het discours in het digitale IJspaleis? DHC maakte een netwerkanalyse van de gemeenteraad op Twitter.

@RicharddeMos
16.983 volgers

@ArnoudvDoorn
50.433 volgers

@henkbres
17.070 volgers

Door Jeroen van Raalte

Ik wil niet dat u verwijst naar twitterij.' Als burgemeester moest Jozias van Aartsen niets hebben van de kruisbestuiving tussen het onlinedebat en de raadszittingen in de raadzaal. Tevergeefs, zijn bezwaren hebben het afgelegd tegen de tijdgeest. Twitter is niet meer weg te denken uit de politiek, deze verkiezingscampagne al helemaal niet. Zonder flyerende kandidaten op de Haagse Markt, felgekleurde windjacks bij de supermarkt of verkiezingsdebatten in het buurthuis speelt de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen zich meer dan ooit op het beeldscherm af. Op tv, maar evengoed op sociale media.

Hoe ziet dit digitale krachtenveld eruit? Dat onderzoeken De Groene Amsterdammer, het Mediahuis, Universiteit Leiden en Den Haag Centraal (DHC) met behulp van TwitterTap, een tool die is ontwikkeld door het Leidse bedrijf Strategy on Demand. In aanloop naar de verkiezingsdag maakte DHC een netwerkanalyse van politici in de Haagse gemeenteraad op Twitter, een medium waarvan dagelijks twee miljoen Nederlanders gebruikmaken. De tool analyseerde ruim 25.000 tweets die in een periode van drie weken zijn verstuurd door of aan raadsleden en fractievertegenwoordigers. (Voor de kenners: de verbindingslijntjes staan voor retweets, likes, mentions en replies.) Het resultaat is de spaghetti-brij hiernaast. Die laat, vrij letterlijk, zien hoe de lijntjes lopen in het digitale IJspaleis.

Geen weerspiegeling

Wie denkt dat het onlinedebat de evenknie is van de 'fysieke' arena op het stadhuis, heeft het mis. Twitter blijkt bepaald geen weerspiegeling van de raadzaal. Raadsleden die dicht op de besluitvorming zitten, zijn online dikwijls kleine spelers. En omgekeerd: leden die op het stadhuis een marginale rol spelen, kunnen online een imponerend en invloedrijk profiel hebben.

Zoals Arnoud van Doorn, het raadslid met veruit de meeste volgers op Twitter (ruim 50.000).

De Mos leunt behoorlijk op de eigen regio

Met de islamitische Partij van de Eenheid, een eenpitter in de raad, deed hij deze week ook mee aan de landelijke verkiezingen, zij het slechts in acht van de twintig kieskringen. De netwerkanalyse laat zien dat Van Doorn vooral buiten de Haagse 'bubbel' gehoor vindt. De meeste twitteraars met wie hij interacteert, hebben geen enkel verbindingslijntje met andere raadsleden of de duizenden mensen die met hen interacteren. Zijn publiek reikt tot over de landsgrenzen, laat TwitterTap zien. Zo heeft Van Doorn opvallend veel interactie met mensen die in Turkije zijn of zeggen daar te wonen.

Ook Henk Bres bedient een eigen publiek. Met ruim 17.000 volgers komt hij als een van de invloedrijkste twitteraars uit de bus. De oud-hoolligan van ADO Den Haag, die bekend werd door het tv-programma 'Het Lagerhuis', is fractievertegenwoordiger van de PVV, al woonde hij nagenoeg geen vergadering bij. Ook online bemoeit hij zich weinig met de Haagse gemeenteraad, laat TwitterTap zien. Bres vindt voornamelijk gehoor in de nationalistisch-rechtse hoek van Twitter, in

Den Haag maar evengoed in de rest van het land.

Activisme

Aan de andere kant van het spectrum hangt een links-activistische 'schil' rond de raad. Deze politici zijn op Twitter ook actief in kringen buiten de 'Haagse' mainstream, zoals klimaatactivisme of antiracisme. 'Ik sta met één been in de gemeenteraad en met één been in het activisme,' zei HSP-raadslid Fatima Faïd vorige week in deze krant. TwitterTap bevestigt dat: naast het digitale raadsdebat interacteert Faïd veel met leden van BIJ1, de partij van Sylvana Simons. Ook fractievertegenwoordigers Isabel Bos (GroenLinks), Leonie Gerritsen (PvdD) en Mariam El Maslouhi (HSP) vinden veel gehoor buiten Den Haag.

Maar voor de 'twitterij' van de Haagse raad moet je niet in de kleurwolken kijken. Je zou het niet zeggen, maar in de non-descripte grijze kluwen in het midden van de visualisatie wordt het digitale raadsdebat gevoerd. Te midden van al die puntjes en lijntjes roeren zich raadsleden als

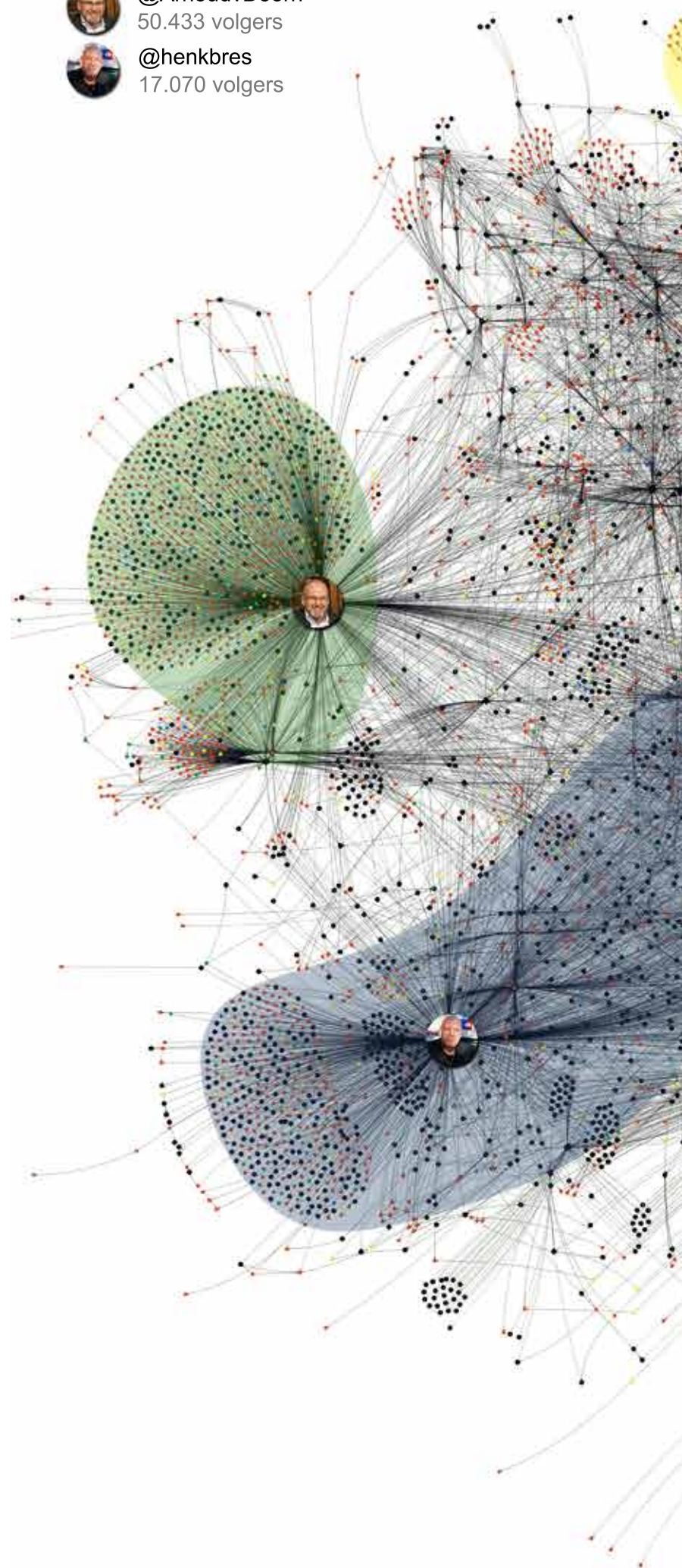
Twitter blijkt bepaald geen weerspiegeling van de raadzaal

Arjen Dubbelaar (Hart voor Den Haag/Groep de Mos), Arjen Kapteijns (GroenLinks), Joris Wijsmuller (HSP), Pieter Grinwis (ChristenUnie/SGP) en vele anderen. Zij becommentariëren de gemeentepolitiek, delen lokale nieuwsberichten en vliegen elkaar zo nu en dan in de haren. Niet zelden wordt tijdens raadsvergaderingen een schaduwdebat op Twitter gevoerd, soms op een toon die in de raadzaal zelf had misstaan. Een jaar geleden vond Johan Remkes, destijds waarnemend burgemeester, dat het wel een onsje minder kon.

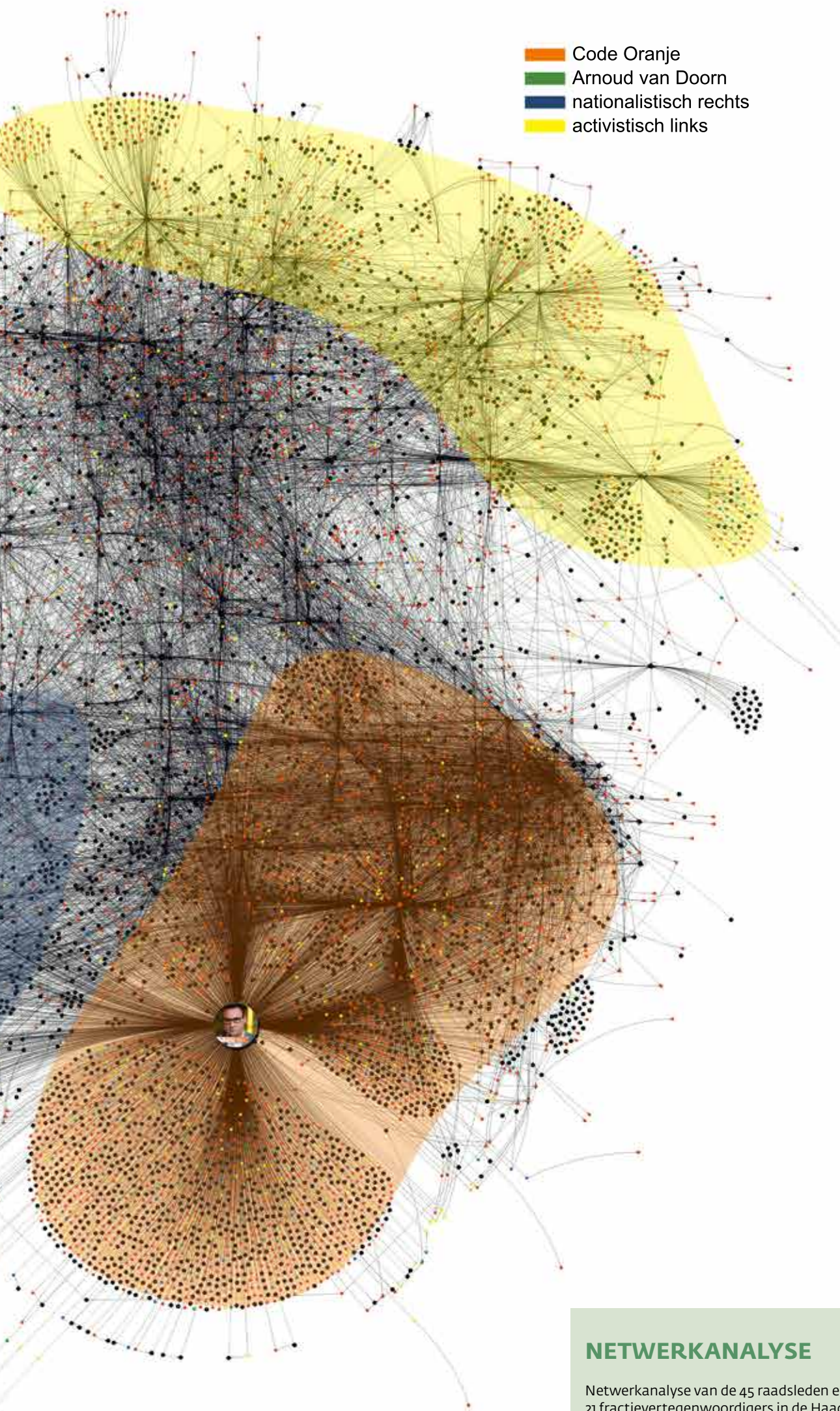
Oranje storm

Alle subnetwerken staan evenwel in de schaduw van de oranje storm die de afgelopen maanden opstak. Elke netwerkanalyse wijst Richard de Mos aan als invloedrijkste twitteraar van het IJspaleis. Als lijsttrekker van Code Oranje dingt hij deze week mee naar een Kamerzetel. De Mos en collega's hebben niet alleen voor lokale begrippen een groot bereik op Twitter; Code Oranje kan zich meten met Volt en JA21, twee andere nieuwkomers die verzekerd lijken van een plek in het parlement. Hierbij krijgt de partij hulp van enkele invloedrijke twitteraars, onder wie Jan Roos (137.600 volgers) en Jan Dijkgraaf (55.900 volgers). Beide contraire opiniemakers, voormannen van wat soms 'nieuw-rechts' wordt genoemd, roepen hun volgers al maanden op om op Code Oranje te stemmen.

Geeft die online-zichtbaarheid de partij het beslissende zetje? Locatiegegevens van TwitterTap suggereren dat De Mos behoorlijk zwaar leunt op de eigen regio. Tweets over hem of Code Oranje worden veelal vanuit Den Haag en omstreken verstuurd. Ook de strijdkreet '#ombudspolitiek' is meestal afkomstig uit de Haagse regio of Arnhem, de thuishaven van kandidaten Ruud Koornstra en Martijn van Butselaar. Wat de uitslag ook is, voor nieuwkomers als Code Oranje is Twitter onmisbaar om een plek in de Kamer te veroveren. Het was De Mos die burgemeester Van Aartsen zes jaar geleden aanviel op zijn 'twitterij'-repremande. 'Wij leven in het post-Postduiftijdperk.'

digitale IJspaleis

■ Code Oranje
■ Arnoud van Doorn
■ nationalistisch rechts
■ activistisch links

NETWERKANALYSE

Netwerkanalyse van de 45 raadsleden en 21 fractievertegenwoordigers in de Haagse gemeenteraad met behulp van TwitterTap. In de periode 17 februari t/m 10 maart heeft de tool de interacties van ruim 25.000 tweets geanalyseerd. De punten staan voor Twitteraccounts, de lijntjes voor interacties tussen die accounts (retweets, likes, mentions en replies). De kleurwolken markeren subnetwerken en zijn indicatief.

Haagse raad richt zich vooral op 2022

De verkiezingscampagne lag landelijk onder een deken van corona. Daardoor ging het er kalmer aan toe dan normaal, ook in de Haagse gemeenteraad. De blik is al gericht op de verkiezingen van volgend jaar.

ACHTERGROND

Door Mieke van Dixhoorn

Natuurlijk: ook in de gemeenteraad was de verkiezingscampagne voelbaar. Zo lieten zij die hoog op landelijke lijsten stonden, zoals Hanneke van der Werf (D66) en Richard de Mos (Code Oranje), minder vaak hun gezicht zien bij debatten. En in campagnetijd dienden landelijke partijen meer moties in dan normaal, kwam men af en toe scherper uit de hoek of was men extra kritisch. Anderen werden juist wat harder aangepakt.

Niettemin zou het er normaal gesproken feller aan toe gegaan zijn in de debatten, zouden er meer proefballonetjes zijn opgelaten. Maar de profileringsdrang was niet sterker dan buiten verkiezingstijd, vinden raadsleden. Dat is des te opvallender als je bedenkt dat dit jaar maar liefst 14 van de 45 raadsleden landelijk verkiesbaar waren, plus nog drie fractievertegenwoordigers en een aantal medewerkers.

Waarom speelde de landelijke campagne niet zo'n rol? Het meest voor de hand liggende antwoord is dat raadsleden elkaar niet of nauwelijks zien. Net als iedereen zitten ze thuis voor een scherm. Al maanden zijn ze niet samengekomen in de raadzaal voor debatten. Woordvoerders 'doen hun ding' op het onderwerp dat zij in hun dossier hebben en luisteren verder hoogstens met een half oor naar de vergadering. Wat mist, zijn de wandelgangen, de borrels, de deals. Het college van B en W komt daardoor

Wat mist, zijn de wandelgangen, de borrels, de deals

ook niet in de problemen, hoewel daar misschien best reden toe is.

Daar komt nog bij dat de campagnesfeer überhaupt ver te zoeken was. Er werd geflyerd in de stad, maar politici stonden niet in afgeladen zaaltjes of met felgekleurde jassen op de markt. De strijd om de kiezers speelde zich digitaal af, maar ook daar hielden de meeste lokale partijen zich rustig. Of, misschien beter gezegd: ze hielden hun kruit droog. Qua uitgaven aan Facebook-advertenties kwamen de meeste partijen het afgelopen jaar niet boven de duizend euro uit. Uitzonderingen zijn het CDA en Hart voor Den Haag/Groep de Mos: het CDA besteedde in een jaar bijna tweeduizend euro, Hart voor Den Haag/Groep de Mos ruim vijfduizend. Die laatste maakte vooral reclame voor Code Oranje, de landelijke partij waarvoor voorman Richard de Mos de lijsttrekker was.

Zijn deze landelijke verkiezingen dan lokaal helemaal niet van belang? Natuurlijk wel, al zullen de verhoudingen niet echt veranderen. De VVD is immers in het Haagse college ook al de grootste partij. Het is onwaarschijnlijk dat een partij met weinig zetels na deze week ineens bakken extra zelfvertrouwen zal krijgen.

'Braindrain'

De manier waarop de landelijke verkiezingen de meeste invloed zullen hebben op de Haagse raad, is waarschijnlijk de vaste vierjaarlijkse 'braindrain', de kennisvlucht. In 2017 vertrokken Martin Wörsdörfer (VVD) en Bart van Kent (SP). Dit jaar zal het IJspaleis vrijwel zeker Pieter Grinwis (CU/SGP) en Hanneke van der Werf (D66) vaarwel moeten zeggen. Alle vier waren of zijn zeer ervaren fractievoorzitters. Hier en daar zijn in het debat dan ook melancholische grapjes te horen. Wellicht de laatste keer een motie indienen met Grinwis?

Wat duidelijk blijkt uit gesprekken met raadsleden, is dat de blik al gericht is op de verkiezingen van volgend jaar. Dan stemt Den Haag voor een nieuwe gemeenteraad. Normaal zijn de landelijke trends een goede indicatie voor hoe kiezers zich op lokaal niveau gaan gedragen. Maar in de hofstad hangt waarschijnlijk veel af van de uitkomst van het strafrechtelijk onderzoek naar Richard de Mos en Rachid Guernaoui. Het lijkt er nu op dat hun partij, Hart voor Den Haag/Groep de Mos, groot blijft en zelfs zou kunnen groeien. Dat zal het vormen van een coalitie zonder hen heel moeilijk maken.

Bij veel partijen is al een begin gemaakt aan de verkiezingsprogramma's voor 2022. De Haagse Stadspartij kiest eind deze maand al haar nieuwe lijsttrekker. Andere partijen doen dit naar verwachting vlak voor of na de zomer.